

A szevillai borbély

Operabemutató
a színházban

Jó évtizede ment utoljára *A szevillai borbély* Szegeden. Az idő használt: több szereplője kicsérlődött, az előadás fölfrissült, fiatalosabb, szelímesebb lett. És Angyal Mária személyében akadt rendezője, akire a zene elvárásai nem kényszerzubonyt erőltetnek, hanem körülvonallazzák, kijelölik, meghatározzák a darabcsinálás sarkpontjait, a szereplők mozgását, gesztusait, a lendület intenzitását, a meditáció, a visszafogottság mértékét stb. Egy szóval: aki elhiszi, hogy a karmester nem csak a zenészeknek, de neki is vezényel. A pénteki operapremier egyik legkellemesebb meglepetése a felszabadult játékon, jókedvű komédiázáson átsűrűt színpadi rend volt.

Hernádi Oszkár felvétele

Egy, a parádés alakítások közül: Gyimesi Kálmán és Juhász József pénzkettőse

A ma embere is kétkedő csodálattal áll *A szevillai borbély* két borotválkozás között komponáló Rossini ördögös munkatempója előtt. Bő hónappal a bemutatás előtt kész a szereposztás, csak éppen darab nincs még, a szövegkönyvet igen megkésett kapja kézhez, ráadásul nem minden bonyolalom nélkül. De hát ez már munkamódszer jellembélyege. Rossini nem átalította némi önironiával följegyezni ifjonti éveiről: „a nagy kísértésben alig jutott időm az úgynevezett szövegkönyv elolvasására”. Persze azokról az évekről van szó, amikor duzzad az invencióktól, majd szétfeszítik a szögö dallamok, s ha kell „a mosodaszámítást is megzenésíti”, az ominózus számla egyébként fölbuikk a darabban, Rossini blöfföl. A tény viszont, hogy a sürgető idő és a sokféle szempont, mellyel mitsem daczolhatott a komponista végeredményben remekműhöz asszisztált — egy szerszám elágazt a mai zenei színpadi értelmezéshez.

Mi következik a fentiekből? Mivel az előadásnak úgy kell igazodni a darab faktúrájához, miként a szerző figyelt a bemutatás szereplőinek adottságaira — vigoráról lévén szó, az egyes figurák, karakterek szellemes megjelenítésével, a muzsikából fakadó, s a játékban realizált, kiegészített színpadi jellemzéssel csatát lehet nyerni. Ha máskor talán a cselekmény folyamatát, mozgási irányát tartják szem előtt — itt a végeredmény kevésbé érdekes, inkább a komikus helyzetek kerek, frappáns megfogalmazása, poéntróza dominál. „A képzett közönség se felejtse el — írja egy leveleben Rossini —, hogy a művészet alapja és célja a gyönyörködtetés.” A szegedi premier úgy gyönyörködtet ebben a háromórás melódiazuhatagban, hogy a színpadi látnivalóval fölérősítve többezret a legkitűnőbb lemezfelvételnél. Végso fokon (ismerve a szegedi tarsulat érényét, hibáit) ez a legnagyobb dicsérete a pénteki bemutatónak.

Pedig a figurák egyike-másika szakít a hagyományokkal. Gregor József *Basilio*ja például kifejezetten komikus ellenkepe az intrikus zenemesternek, aki nem várja be, hogy vereséget szenvedjen, maga mond ítéletet magáról. (Remekül sikerült foghíjas maszkja, megjelenése pillanatától tájékoztatja a nézőt ebbeli szándékáról.) Rosina eredetileg mezzoszerep, az utókor azonban szívesebben bízta szolamát kolóratúr szopránra, hiszen mezzó már van az együttesben: Berta, Rosina nevelője. A két szereposztásra tervezett szegedi előadás mindkét változatra jó, a premieren eredetiben ment, Lengyel Ildikóval, aki korábbi drámai feladatai után látható jókedvűen fogadta ezt a humorkirándulást.

A szegedi „borbély”, Gyimesi Kálmán, operai pályafutásának pillanatnyi felsőfokát produkálja. Persze még nem tudni, a későbbiek során mire lesz képes, annyit viszont bizonyos, két testhez álló figura, a *Varázsfuvola* Papagenója és a *Don Juan* után temperamentumos, rendkívül színes skálájú énekes-színész adottságai most oly bőséggel kamatoznak, hogy *Figaro*ját nagyon sok operaház szívesen elfogadná. (Belépőjéhez Angyal Mária kitalálta, borotválkozzék meg a nyílt színen; aki ismeri a nyelvpergető szöveget, becsüli igazán a bravúrt.) Gyimesi Kálmán, a színpadi mérték — s nemcsak őt, az előadást dicséri, hogy a szereplőgárda pompás jelenetek egész sorozatával nő fel hozzá. Juhász Józsefet (*Almaviva*) például látványosan inspirálja. A fiatal tenorista élete első főszerepének sikeréért partnerek is hálás lehet: pénzkettősük zeneileg-színészileg kétértelmű. A premier másik kellemes meglepetése Juhász József fölfedezése volt.

S ha az egyéni teljesítmények értékelésénél sorrendet választottunk, ezáltal valóban nem értékrendet. Ki vitathatja ugyanis, hogy a Gyimesi-Juhász kettősnek méltó ellentársa a Sinkó-Gregor duó. Sinkó György nagy basszusszerepei közben *Bartolomé* úde kitértőt tart, egy éret művészt ontja bőkezűen az opera buffa ajándékait. Mellette mint zsák a foltját, találja el Berta házasságos figuráját Turján Vilma. A kisebb szerepekben is tetszett Börcsök István, Farakas Tibor, Rosta Mihály, Malinowski László. Ezúttal a kórusra sem lehet panasz (karigazgató Szalay Miklós) — a diszleteket és jelmezeket tervező Gergely István hangulatilag készséggel áll a muzsika és a játék szolgálatára.

Az előadás maradéktalan zenei élményét a karmester Szalatsy István garantálta, a kritikus pillanatokban is kontaktust találva zenekar és színpad között. Vezetésével *A szevillai borbély* az utóbbi évek legjobb szegedi operaelőadása.

Nikolényi István

Margittay Ági előadóestje

Az előadóestet a budapesti Egyetemi Színpad rendezte. Nem is akármilyen alkalomból: a szegedi színész-nő önálló estjével kezdődött pénteken a fiatal előadóművészek október 13-ig tartó fesztiválja. A sorozat estjein 12 fiatal fővárosi és vidéki színész lép fel, közöttük olyan ismert művészek, mint Bálint András, Bücs György, a hajdan szegedi *Madara*s József és még egy szegedi, a nagyon sokfelé és sokszor szereplő Ujlaki Károly.

A fesztivál nyitányaként Kerényi Mária, a rádió riportere rövid beszélgetésben bemutatta a jórészt fiatal közönségnek a 12 előadást szereplőit. Margittay Ági estje ezután következett.

A szegedi színész-nő mai magyar írók és költők műveiből állította össze műsorát. A prózát Örkény István néhány egyperces novellája, a költészetet Weöres Sándor, Juhász Ferenc, Ladányi Mihály, Nagy László, Csóori Sándor, Buda Ferenc, Bella István és Béres Attila művei képviselték. Az összekötőszöveget Margittay Ági Lukács György műveiből válogatta össze, ezzel is hangsúlyozva és kiemelve, amit egyébként az összeállítás meggyőzően dokumentált, hogy az előadó elsősorban politikus, filozofikus, intellektuális tartalmak közlésére vállalkozott. Állásfoglalásra, továbbgondolkodásra, vitára serkentő gondolatok hangzottak el az esten, nyitányként hangsúlyt adva a fesz-

tívnak és mintegy előlegezve a továbbiak hangulatát. A bemutatkozó riportokból ugyanis kiderült, hogy az előadóhoz hasonlóan a többi est is kifejezetten intellektuális jellegű lesz: kérdéssel, vitatkozással, elemzéssel.

Illoen a tartalomhoz, Margittay Ági a legegyszerűbb színészi eszközökkel, szinte puritán módon csak a lényegre, a mondanivalóra ügyelve mutatta be a verseket; előadása mindenféle különleges látványosságot nélkülözött. „Jelmeze” is — fekete bársonynadrágban és fekete blúzban, tehát „civil” ruhában lépett a dobogóra — azt hangsúlyozta, hogy estjének közönsége nem valami különleges „költői világba” emelkedik, hanem a hétköznapi napokról hall.

Ö. L.

A csanádi püspök látogatása a megyei tanács elnökénél

Tegnap, szombaton délután Szegeden dr. Komócsin Mihálynál, a megyei tanács elnökénél tisztelegő látogatást tett dr. Udvardy József, Csanád egyházmegye püspöke. Az eszmecsere során szó esett azokról az időszerű

Kísérlet és tapasztalatok

Az ifjúságpolitikai határozatok érvényesülése
a Bebrits Lajos szakközépiskolában

Iskolánk pártszervezetét régóta foglalkoztatta, hogy milyen formában lehetne mozgalmassabbá tenni a szervezett ifjúság életét. Olyan vélemény alakult ki, hogy helyesebb lenne, ha a középiskolákban olyan KISZ-alapszervezeteket létesítenének, amelyekben — függetlenül osztályaitól, sőt évfolyamuk tagozódásától — vegyesen élnek, dolgoznak a diákok. Ugyanez a helyzet az üzemekben is, ahol 14 éves koruktól 26 éves korukig egy alapszervezethez tartoznak a fiatalok, s ehhez a 12 évhez képest szinte elenyésző az a négy, amit középiskolában töltenek a fiatalok.

1.

Már régebben is tapasztaltuk, hogy az esetlegesen kialakított és kötött osztálykeretek hátráltatói lehetnek az ifjúság öntevékenységeinek. Egy-egy alapszervezet az iskolában négy évig élt, amíg a kollektíva be nem fejezte tanulmányait, utána automatikusan elhalt. Az elsősök nem tudták átvenni a felsőbb évesek munkatílusát sem, hiszen az osztályban kialakult vezetőség tagjai maguk is az ifjúsági munkában járatan elsősök voltak.

Amikor tehát megjelent az ifjúságpolitikai határozat, késedelem nélkül munkához láttunk, magunknak érezvén az új lehetőségeket: az iskolai KISZ-szervezetek átépítését, amelyhez most már intézményesen kaptunk segítséget. Számunkra legjobbkor érkezett a Központi Bizottság határozata, a két éves KISZ-kísérletről. S munkánk még izgalmasabbá vált azáltal, hogy egyike lettünk az 53 kísérleti iskolának. A pártalapszervezetben újra megvitatuk, milyen lehetőségeink és tennivalóink vannak, s mindegyik pedagógus párttag vállalkozott egy-egy KISZ-alapszervezet patronálására.

Az új alapszervezetekben együtt dolgoznak mind a négy évfolyam tanulói, és általában a gyakorlottabb felsősök a vezetők, akikről a fiatalok közvetlenül vehetik át a tapasztalatokat: az alapszervezetek élete így folyamatos lesz. A szembetűnő formai változás mögött tehát lényegesen több a tartalmi változás.

Az iskola ifjúsági szervezete — előzetes tájékozódás alapján — érdeklődési körüknek megfelelő csoportokat is hozott létre a tanulókból. A múlt tanévben 10, életkorát tekintve vegyes alapszervezet és 10 ilyen érdeklődési kör működött. Élénk politikai vitát hozott az alapszervezetek névváltoztatása, amely végül így alakult: Asztalos János, Dáni János, Derkovits Gyula, Hámán Kató, Kilián György, Kun Béla, Radnóti Miklós, Szamuely Tibor, Zalka Máté, Klara Zetkin.

Az alapszervezetek között egészséges verseny is folyik, hiszen amelyiknek

munkája jobb, megnyerőbb, az vonzza jobban az új tagokat, abba kéri felvételiüket. A már ismertetett formák mellett, szükséges azonban egy olyan közösség fenntartása is, amely az osztály keretében dolgozik, magában foglalja a KISZ-tagokat és szervezetben kívülieket egyaránt. Ezek az osztálydiákbizottságok. Elvi irányításukat az iskolai KISZ-vezetőség látja el a diákbizottsági felelősök által. Ezek a diákbizottságok végzik az osztálykollektíva életével kapcsolatos szervezési, nevelési munkákat. Intézik az osztályok gazdasági ügyeit, ellenőrzik a szakköröket, előkészítik a tanulmányi versenyeket, faliújságokat csinálnak, mozilátogatásokat szerveznek, ellenőrzik a hetesek és folyósóüvegletesek tevékenységét, biztosítják, hogy rend és tisztaság legyen. Így, a terhek egy részének vállalásával lehetőséget adnak arra, hogy a KISZ-szervezetek tevékenysége jobban koncentrálódhasson a politikai munkára.

Az új szervezetség rövid idő alatt alakult ki, de jól átgondolt, szívszerű szervező munka készítette elő, amelyet a KISZ pártösszekötő tanára irányított. A párttaggyűlés határozatait után a tantestület egésze is megvitatta a munka menetét. 1970 nyarán Kőszegen egyhetes vezetőképző KISZ-táborban készítettük elő az iskolai KISZ-bizottság korábbi és leendő vezetőivel együtt ezt a nagy változást. A táborozáson tantestületünk jó néhány tagja is részt vett. A jó előkészítés biztosította, hogy zökkenőmentes legyen az átszervezés.

2.

Azóta elmúlt egy teljes tanév, melynek eredményei sok vonatkozásban meghaladták előzetes, optimista elképzeléseinket. Tanulóink politikai aktivitása megéledt. Gyűléseikre sokszor kérnek fel iskolán kívüli előadókat, akik részben szakterületükön való nagyfokú jártasságukkal, részben pedig imponáló egyéniségükkel tovább fokozták az ifjúsági politikai, szakmai, irodalmi, művészeti érdeklődését.

Az új szervezeti formák megsokszorozták az ifjúsági tisztségviselőinek számát. Az iskola tanulóinak közel egyharmada jutott funkcióhoz,

hogy gyakorolhassa a közéleti szereplést és vezetést. Az, hogy a formális helyett tényleges munkával lehet el látni őket, olyan előny, amelyre előzőleg nem is gondoltunk.

Nagyon kedvezőek tanári vonatkozásban is a kísérlet első évének tapasztalatai. Eddig az osztályfőnökök hivatalból voltak patronálói saját osztályuk alapszervezetének, most pedig önkéntesen vállalják egy-egy alapszervezet segítését. Márpedig mindnyájan ismerjük a hivatalból kiosztott és önként vállalt munka közötti különbséget. Bizonyos helyzeti előnyt jelentett iskolánkban az is, hogy a tantestületben magas a párttagok aránya, s lelkesedésük sem hiányzik.

A KISZ KB augusztusi országos értekezlete megerősített bennünket abban, hogy jó úton haladunk, s így idén szeptemberben bizakodva kezdtük meg kísérleti munkánk második tanévét, amelyet nyáron a Répceszentgyörgyön tartott, az előző évihez hasonló, egyhetes vezetőképző táborban készítettünk elő.

3.

A kísérleti munkában még szorosabbá vált ifjúságunk és nevelőink együttműködése: egyik eredménye a kísérletnek a tanár-diák kapcsolat fejlődése. Az iskola vezetősége évről évre jobb tárgyi feltételeket igyekszik biztosítani a tanulmányi munkához és a szabad idő felhasználásához. Legközelebbi céljaink között szerepel egy új KISZ-klub létrehozása. Segítjük az érdekvédelmi tevékenység ellátását is. Az ifjúság egészét vagy egyes diákokat érintő kérdések tárgyalásába bevonjuk az iskola KISZ-titkárát, esetenként meghívjuk a tantestületi értekezletre, az iskolatanács üléseire, foglalkoztatjuk a tárgyalásokra, nagyobb jutalmak odaítélésére stb. Az osztályfőnökök figyelembe veszik az osztályok diákbizottságainak javaslatát, amikor a magatartás- és szorgalomjegyeket megállapítják.

Mi így hajtjuk végre az ifjúságpolitikai határozatot. S eddigi munkánk is igazolta, hogy az új szervezeti forma jobb, az új tartalom pedig több a réginél.

Dr. Tihanyi Nándor
igazgató

Befejeződött a kísérletező sebészek vándorgyűlése

A szervátültetésekkel foglalkozó szimpozionnal tegnap a déli órákban fejeződött be Szegeden, a Szemészet Klinika, a Magyar Sebészeti Társaság kísérletes sebészeti szakosztályának harmadik vándorgyűlése. A tanácskozás eredményeit, a konferencia tanulságait dr. Petri Gábor egyetemi tanár, a Magyar Sebészeti Társaság elnöke foglalta össze:

A tervezett teljes programot lebonyolítottuk, több mint nyolcvan előadás hangzott el, a szegedi kongresszus szép sikerrel zárult. Kitűnt, hogy az orvostudományunk ezen a viszonylag új területén mennyi hazai kutató dolgozik. Sok eredeti munkáról számoltak be, melyek azt mutatják, hogy a hazai ka-

tatók ezen az új és nehéz területen is egyre számottevően dolgoznak. Igencsak biztatóak a szervátültetéssel kapcsolatos elméleti vizsgálatok is. Remélhető, hogy a kísérletező sebészeknek ez a szegedi seregszemléje a kutatás további fellendülését eredményezi, s kiszélesíti, megszilárdítja a gyakorlati sebészeti munka tudományos alapjait. A külföldi vendégek részvétele ugyanakkor a nemzetközi együttműködés további lehetőségeit is megnyitotta.

A Magyar Sebészeti Társaság kísérletes sebészeti szakosztálya legközelebb két év múlva a Budapesti Orvostudományi Egyetemen tartja soros vándorgyűlést.

I. N.